КУЬРЕДИН ХАБАРАР

1931-ЙИСАЛАЙ АКЪАТЗАВА
СУЛЕЙМАН-СТАЛЬСКИЙ РАЙОНДИН
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ ГАЗЕТ

№39 (26352), 'Абъяна,20-сентябрь,, 2019-йис
Гапет гьафте дасдра жьатзава.
Масагунин кьимет язадди я.

ЖУВАН ХАЛКЪДИЗ,
ЖУВАН НАМУСДИЗ ХЬИЗ,
ВАФАЛУ ЖЕН...

СТАЛ СУЛЕЙМАН

15-сентябрь – Дагъустандин Халкьарин Садвилин югъ

Чпин садвал къалурна

Алай йисан 15-сентябрдиз райондин Кьил Нариман Абдулмуталибован регьбервилик кваз чи райондин делегацияди Дагъустандин Халкьаррин Садвилин йикъаз ва международный террористар терг авурдалай инсть 20 йис тамам хьунин талукьарнавай шадвилин мярекатда иштиракна. Мярекат Каспийск шегьерда авай Али Алиеван тІварунихъ галай спортдин ва жегьилярин Дворецда кьиле фена. 35 кадвай ибарат тир чи делегацияди кваз райондин Кьилин заместителяри, администрацияди кьурупущдин подразделенийрин, общественный организацийрин ва яратмишдай интеллигенцияди векцири, умуми образованидин идарайрин руководителяри ва масабуру иштиракна.

Анал рахай Дагъустан Республикадин Кьил Владимир Васильева сифте нубатда 1999-йиник тир наградаяр ганв, 13 кас Россиядин Игит лагьай чІехи тІварцІиз лайихлу хьана. Дагъустандин халкьари гуьгьуьлду дестейри (ополченцийри), къайдаяр хуьдай органрин сотрудникри ва аскервилин къуллугъчийри Дагъустан адан аслу туширвал хкена, абур террористрин аксина муьтІуьгьриз тежер раг яз акъазна.

Гьалибвал чаз багьаз акъазна: 226 солдат, къенепатан кьвариорганрин 53 сотрудник, 25 кас опол ченцвар телефонна. Чна абур гьар сад гьамиша рикІел хуьда. 106 кас гьуьлуьлу кеф Виждегьвилин орденралди, 42 кас «Ватандин виник лайихлу» виперайо орденди медалдалди, 16 кас «За отвагу» медалдалди кьейди, вишерадин вакьийрин иштиракчийри республикадин иштиракчийри республикадин виник тир наградаяр ганв, 13 кас Россиядин Игит лагьай чІехи тІварцІиз лайихлу хьана. Дагъустандин халкьари гуьгьуьлду дестейри (ополченцийри), къайдаяр хуьдай органрин сотрудникри ва аскервилин къуллугъчийри Дагъустан адан аслу туширвал

Анал рахай Дагъустан Республикадин Кьил Владимир Васильева сифте нубатда 1999-йиник тир наградаяр ганв, 13 кас Россиядин Игит лагьай чІехи тІварцІиз лайихлу хьана. Дагъустандин халкьари гуьгьуьлду дестейри (ополченцийри), къайдаяр хуьдай органрин сотрудникри ва аскервилин къуллугъчийри Дагъустан адан аслу туширвал

Гьалибвал чаз багьаз акъазна: 226 солдат, къенепатан кьвариорганрин 53 сотрудник, 25 кас опол ченцвар телефонна. Чна абур гьар сад гьамиша рикІел хуьда. 106 кас гьуьлуьлу кеф Виждегьвилин орденралди, 42 кас «Ватандин виник лайихлу» виперайо орденди медалдалди, 16 кас «За отвагу» медалдалди кьейди, вишерадин вакьийрин иштиракчийри республикадин

Гьуьгьуьлдай анал са жерге маса ксдалшар, вакьийрин иштиракчийр рахана. Абуру Дагъустандин халкьарин чІурив тежер садвал ва туштамишвал кьейдна.

Эхирдай и мярекатдин иштиракчийриз суварин конвертдин чІехи программа къалурна.

А. Камилов

Чи баркаллу районэгьлидихъ галаз гуьруьшмишвилер

12-сентябрдиз райондин Кьил Нариман Абдулмуталибов чи баркаллу районэгьли, Эритрея государствода Россиядин Федерацидин Посол Азим Ярагьмедовахъ галаз гуьруьшмиш хьана.

Райондин Кьилди чи машгьур ватанэгьли тебрикна ва халкьарин арада авай алакьаяр виник тухунин карда адан роль кьейдна.

Нариман Абдулмуталибова хайи ватандин кьиле метдиз фикир гунай адаз чухсагъул лагьана. «Чи халкьдин машгьур векил тир Куьн чешне къачунив лайихлу я. Куьн агалкьунрал чна дамахзава.

Куьне чи халкь, хайи район международный арена да машгьурзава. 20-25 йисуз ватандивай яргъа аватІани Куьне хайи чІал, хайи меценат рикІелай ракьурзавач. Мукьабурун патав хтайлани Куьне райондин уьмуьрдин интерес ийизва. Жуван гьвечІи ватандиз Куьрикі кІевелай кузвайди ачухдаказ акъазва. Им гуьрмет авунив лайихлу кІвалах я» - кьейд авуна Нариман Абдулмуталибова.

Вич еке хушвилелди кьабулуяй Азим Ярагьмедова райондин Кьил Нариман Абдулмуталибоваз чухсагъул лагьана. Хайи ватандин вич хтунин ва жюблувал кьейд авунихъ галаз санал, ада ихьтин гуьруьшмишвилери вири вахтара хуш легьзеяр багьишзавайди кьейдна.

КІвалах кьалиди ятІани зун гьар йисуз Дагъустандиз хквез ала хьзава, ина заъ гьаф мукьва-кьилиярава. Гьар сеферда инин хтун зун патал, зун жуван хайи халкьдихъ галаз сад ийизвай чІехи вакьна я. Сулейман-Стальский район – им зи гьвечІи ватан я, заз адахъ галаз авай алакьа атІуз кІанавач», - кьейдна ада.

Райондин Кьил Нариман Абдулмуталибова багьа мугьманди пишкеш яз 3 томдикай ибарат тир «Мир Сулеймана» ктабар гана.

Гьуьгьуьнай Нариман Абдулмуталибов ва Азим Ярагьмедов Кьасумхуьруьн І-нумрадин юкьван школадин мугьманди хьана. А карин кьейд ийиз кІанзава хьи, Азим Ярагьмедов и школадин виликан ученик я. Гьуьруьндин вахтунда ам хайи школадин муаллимрихъ галаз таниш хьана.

Школадин актовый зада Азим Ярагьмедов чІехи кІассрин аялрихъ галаз гуьруьшмиш хьана. Хайи школадин гьурмет авунин лишан яз, Азим Ярагьмедова кьве школьник патал вичин тІварцІихъ галай стипендияр тайинвана.

«Хайи школада хьунал зун шад я, муаллимриз чухсагъул лугьунал, лап хъсан ученикар ругьламишунал за мадни еке шадвал ийизва», - кьейдна ада.

И чиман гуьруьшмишвилин вахтунда ада вичин хизандикай, жегьил вахтрикай, кІвалахдикай суьгьбетар авуна. Школьникри муьгьмандиз адан кІвалахдиз, алай аямдин Россиядин образованидиз, ЕГЭ-яр вахкунин ва маса меселяйриз талукьарнавай суалар гана.

Вичин рахунрин жиндай Азим Ярагьмедова анал кІватІ хьанвайбуруз, ЬакІни райондин вири агьалийриз виник квай райондин 90 йисан юбилей мубаракна.

Гьазурайди – Абидин Камилов

Садвилин йикъан мярекатар

Алкьвадар Гьасан-эфендидин тІварунихъ галай райондин центральный библиотекада Дагъустандин Халкьарин Садвилин йикъаз талукьарна тухвай мярекат «Миллетар гзаф, Дагъустан сад я» лишандик квез кьиле фена. Анал рахай библиотекадин работникри гаф миллетрикай ибарат тир чи республикада 2011-йисалай кьейдзавай и суварикай, милетрин арада авай садвиликай сумъбет авуна.

Кьасумхуьруьн І-нумрадин юкьван школадин аялри халкьарин садвиликай шинрар кІелна, маниярлагьана.

***

Кьасумхуьруьн 3-нумрадин аялри бахчада Дагъустандин Халкьарин Садвилин йикъаз талукьарнавай шадвилин мярекат кьиле фена. Анин заведуюший Раиса Аминовади бицекри и суварин тарихдивай, адахъ авай метлебдикай, Дагъустандин халкьарин арада авай садвиликай, ЬакІни абурун адетрикай гегьенш рахунар авуна.

Аялрин бахчадин чІехи группадин аялри Дагъустандикай, халкьдин садвиликай шинрар кІелна, маниярлагьана, идалди чеб гьузел и суварихъ галаз шерик тирди кьалурна.

***

Дагъустандин Халкьарин Садвилин йикъаз талукьарна ЦІийи поселокдин юкьван школада «Элкьвей стол» кьиле тухвана. Ана муаллимри, кІелта вайбуру, теклифнавай мугьманри иштиракна.

Мярекат метлеблуди, адан иштиракчийри рикІел яргъалди аламукьдайди хьана.

***

Райондин образованидин управленидай чаз хабар гайивал, Дагъустандин Халкьарин Садвилин йикъаз талукьарнавай мярекатар Кьулан СтІалрин, Агьа СтІалрин, Вини СтІалрин, Эмиихуьруьн Курхуьруьн, ЦІийи Макьарин, Кьасумхуьруьн юкьван школаярин кьиле тухвана.

Х. Кьасумов

1999-2019: Бандитрин дестеяр чукурайдалай инихъ 20 йис

Садвал къалурна, Дагъустан хвена

Къад йис идалай вилик – 1999-йисан августдин 2-10-йикъара - Ботлих райондиз бандитрин международный кIеретIар чапхунчивилелди гьахьна, республикада дяведин гьалар арадал гъана. ИкI, 3-августдиз 100 касдикай ибарат тир бандитрин кIеретIди Кучали хуьруьн патав гвай къенепатан къушунрин заставадал, 4-августдиз бандитри (100 кас) Агвали хуьрел гьужумна, 8-августдиз бандитри

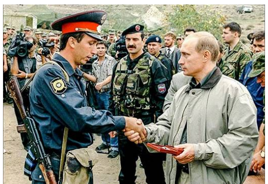

Ботлих райондин Шодрода ва Зибирхали хуьрер къуна, 9-августдиз Ботлихда авай аэродромдиз гуьлле гана… 10-августдиз Россиядин бязи СМИ-ри хабар гайивал, Дагъустандин исламдин Шурадиз «Дагъустандин аслу тушир государство» малумариз кIанзавай.

Бассаеванни Хаттабан гьилибанрин ниятар лап чIурубур, Россиядин ва Дагъустандин закондиз аксибур тир.

Гьукуматдин органри Дагъустандин халкьар фад гьавурда туна ва Дагъларин уьлкведин азадвал, абадвал, Россиядин халкьарихъ галаз садвал хвена кIанзавай вири ватанпересар бандитриз акси яз къарагъна, лекьерин макандал яракь гьилеваз, чIуру къастар аваз атай душмандин хура акъвазна.

Республика патал лап четин чIавуз (1999-йисан 27-августдиз) Дагъустандиз вич анжах тайинарнавай жегьил премьер, гила РФ-дин Президент Владимир Путин атанай. И кардикди гьам чи Яракьлу Къуватрин, гьам къанун-къайда хуьдай органрин, гьам халкьдин ополченидин векилриз чир хьанай хьи, чахъ мягькем далу – чи государстводин руководство гала. Владимир Путина Ботлихда

халкьдин вилик лагьай гафар тарихда гьатнава. Гьалибвилин сагълугъдай бокал хкажун теклифайла, Президентди лагьанай: «Чна бокалар хъвада, гьар гьикI хьайитIани хъвада, дустар. Анжах а кар чна Дагъустан тамамвилелди азад авурдалай кьулухъ ийида…»

Халкьдинни къушунрин садвал себеб яз, Дагъустандин азадвални хвена, бандитар тергна. Дагъустан ва дагъустанвияр чIехи Россиядин сад тир хизандивай къакъудиз тежерди дуьньядиз чир хьана. ЧIехи шаир Расул Гьамзатова гьа чIавуз лагьанай: «Урусатдик чун хушуналди экечIна, гужуналди къакъудиз жедач!»

Республика бандитривай хуьнигьар са касдик дамах, шад гьиссер кутазва. Гьа са вахтунда рикIе хажалатни ава. Чал илитIай дяведа хейлин инсанар телеф хьана эхир. Россиядин Яракьлу Къуватрин, МВД-дин къенепатан частарин аскерар ва офицерар, милиционерар, ополченидин векилар. Абурун тIварар дагъустанвийрин рикIера ватанпересвилин, интернационализмдин, къагьриманвилин лишан яз амукьда.

Алай вахтунда Дагъустан Республикада Ботлих, ЦIумада ва Новолак районриз сухулмиш хьайи террористрин международный кIеретIар кукIварайдалай инихъ 20 йис тамам хьуниз талукьарна Махачкъалада, Ботлихда, ЦIумадада ва масанра гьар жуьредин серенжемар тухузва, анра ДР-дин Кьил Владимир Васильева, ДР-дин Гьукуматдин Председатель Артем Здунова ва жавабдар маса юлдашри иштираквава. ДР-дин Кьили лагьайвал, гьа вакъиайрин нетижа яз къе чун виликандалай са шумуд къат къуватлу, адалатлу ва тупламиш хьанва.

Х. Къасумов

«Лезги чIалан югъ» тухуда

Алай йисан 17-сентябрдиз «Сулейман-Стальский район» муниципальный райондин Кьил Нариман Абдулмуталибован председателвилик кваз кьиле фейи совещанидал районда Лезги чIалан югъ кьиле тухунин месэладиз килигна.

Къейд ийиз кIанзава хьи, 2019-йисан 17-июндиз 153-нумрадик кваз райондин депутатрин Собраниди къабулай «Об учреждении общерайонного национального праздника «День лезгинского языка» къарардин бинедаллаз гьар йисуз 10-октябрдиз районда Лезги чIалан югъ къейд ийида.

Мярекатдал и месэла гьялунин карда райондин администрациядин Кьилин 1-заместитель Лацис Оруджева, райадминистрациядин крар идара ийизвайди тир Рамазан Абдулазизова, культурадин отделдин начальник Майрудин Бабаханова, РУО-дин начальникдин везифаяр тамамарзавайди тир Гьуьсейн Шихбабаева, къуллугърин подразделенийрин, общественный тешкилатрин, яратмишдай интеллигенциядин, массовый информациядин такьатрин векилри иштиракна.

Райондин Кьил Нариман Абдулмуталибова лагьайвал, 2019-йис ООН-ди бинелу халкьарин чIаларин йис яз малумарнава, гьавиляй районда цIи сифте яз Лезги чIалан югъ тухун лишанлу вакъиа жеда.

Райондин культурадин отделдин начальник Майрудин Бабаханова ва рахай маса юлдашри къейд авурвал, и йикъан мярекатрин пландик илимдин, культурадин, литературадин, искусстводин общественно-политический деятелрихъ галаз гуьруьшмиш хьунар, «Зи лезги чIал» темадай школьникри сочинение кхьинай, хуралай шиирар кIелунай, «Зи хайиди тир ва кIани ватан» лишандик кваз шикилар чIугунай конкурсар, чIалан месэлайриз талукьарнавай классрин сятер, ачух тарсар, флешмобар тухун, Седакъет Керимовадин «Чун лекьер я» шиирдин декламация кIелун, образованидин организацийри выставкаяр акъудун, хайи ватандин халкьдин яратмишунар, тарих ва культура чир хьунай хизанрин командайрин арада конкурсар тухун, лезги писателрин ктабрин выставкаяр акъудун, тотальный диктант кхьин… ква.

Райондин Кьил Нариман Абдулмуталибова къейд авурвал, Лезги чIалан йикъан мярекатар тухунив еке жавабдарвал гьисс авуна эгечIун лазим я.

Мярекатдин сергьятра аваз районда Муаллимрин югъ ва райондин 90 йисан юбилей къейд авунин месэлаярни веревирдна.

Хазран Къасумов

ЦIуругуд кас къабулна

Алай йисан 13-сентябрдиз муниципальный райондин Кьил Нариман Абдулмуталибова чпихъ хсуси дердияр авай агьалияр къубулна. Мильвара Сефихановади (Агъа-СтIал Къазмаяр), Аксана Казумовади (Къасумхуьр), Жарият Гьасановади (ЦIийи Макьар) чеб кIвалахдалди таъминарунин патахъай, Шигьимерден Муслимова (Бутхуьр) чилин месэладай ва хуьр хъвадай целди таъминарунин, Гулизар Жаватовади (Агъа-СтIалрин Къазмаяр) вичиз зегьметдин пенсия хкажунин ва «Латарин пIир» зиятратдин чка дуьзмишунин патахъай пулунин куьмек гунин, Тамила Магьмудова (Кьулан СтIал) вичин аял аялрин бахчадиз къабулунин патахъай арзаяр гваз атанвай.

Райондин Кьилин патав атай Мегьамедкерим Ашурбековахъ (Къасумхуьр), Людмила Беделовадихъ (Курхуьр), Виктор Юзбековахъ (Вини СтIал), Пенкер Тагьировадихъ, Алимет Демировахъ, Мугьудин Жабраиловахъ, Амовудин Гьабибулаевахъ, Айса Мусаевахъ (вири – Къасумхуьр) жуьреба-жуьре месэлайрай арзаяр авай. Райондин Кьил Н. Ш. Абдулмуталибова арзачийрихъ дикъетдивди яб акална, вири месэлаяр вичин гуьзчивилик кутуна.

Лена Саидова

РикIел хкунин мярекат

Алай йисан 12-сентябрдиз Герейханован хуьруьн библиотекада «Жаркое лето 1999 года» лишандик кваз 20 йис идалай вилик Чечнядай Дагъустандиз гьахьай международный бандитрин дестеяр кукIваруниз талукьарнавай мярекат – «телеф хьайибур рикIел хкуниз талукьарнавай сят» кьиле тухвана. Библиотекада «Август 1999 года» тIвар алаз ктабрин выставка акъуднавай, столрал гьакIни гьа йисарин мусибатдин вакъиайрикай кхьенвай макъалаяр авай газетарни журналар эцигнавай.

Мярекатдал рахай библиотекадин работникри ва маса ксари 1999-йисан августдин ва сентябрдин варцара ЦIумада, Новолак, Ботлих районра кьиле фейи женгинин гьерекатар, чи аскеррин, милициядин работникрин ва ополченцийрин кьегьалвилер рикIел хкана.

Яргъалди давам хьайи мярекатдин эхирдай школьникриз «События 1999 года в Дагестане» документальный фильм къалурна.

Х. Гьажибалаев

Райондин 90 йис

Хуьрерин Советар арадал атуникай

Къасумхуьруьн Совет. Сулейман-Стальский райондин Къасумхуьруьн халкьдин депутатрин Совет, Къасумхуьр центр яз, 1921-йисан 20-январдиз арадал атана. Гьа вахтунда адаз Къасумхуьруьн рабочийрин, лежберрин ва красноармейцийрин депутатрин совет лугьузвай, ам Куьре округдин Гуьнейский участокдин исполкомдик акатзавай.

1963-1964-йисара районда дагъдин хуьрер дуьзендиз куьчарзавай. Хуьруьн Совет чIехи хьана, адак терг авур Советрин хуьрерни кухтуна.

Алай вахтунда (1995-йисан делилралди) Къасумхуьруьн Советдик 613 кас яшамиш жезвай КIахцугърин, 1132 кас яшамиш жезвай Сийидрин ва 11033 кас яшамиш жезвай Къасумхуьр акатзава. Къасумхуьруьн Советда вири 12778 кас яшамиш жезва, 4065 майишат ава.

Хуьруьн Советдин мулкунал «Касумкентский» совхоз, минеральный ятар, консервияр акъуддай, ниси хкуддай заводар ва маса карханаяр ала, 3 школа, музыкальный школа, спортдин школа, аялрин 3 бахча, райондин центральный больница ва маса социальный объектар ала.

Къасумхуьруьн Совет мукьвал алай ракьун рекьивай 35 километрдин яргъа ава.

1993-йисан 1-ноябрдиз чкадин самоуправленидин органар цIийикIа туькIуьр хъувун себеб яз Къасумхуьруьн халкьдин депутатрин советдин бинедал алаз Къасумхуьруьн администрация тешкилна. (1993-йисан 22-октябрдиз къабулай ДР-дин Верховный Советдин ва 1993-йисан 1-ноябрдиз къабулай халкьдин депутатрин райсоветдин къарарар).

Агъа СтIалрин хуьруьн Совет. Агъа СтIалрин хуьруьн Совет, Агъа СтIалрин хуьруьн бинедал алаз, 1921-1925-йисара арадал атана, гуьгъуьнлай мадса хуьр – АгъастIалрин къазмаяр арадал атана. Хуьруьн Советдин сифте председатель Велиев Пирметтир.

1965-йисуз хуьруьн мулкунал ЦицIигърин, 1979-йисуз Чантархуьруьн жемятар куьчарна, гьа хуьрера саки 85 майишат авай. Хуьруьн мулкунал, центральный усадьба Агъа СтIал яз, «Ашагастальский» совхоз, алакъадин къве отделение (Агъа СтIалдал ва Агъа СтIалрин къазмайрал), юкьван къве школа, медицинадин 2 амбулатория, туьквенар, аялрин бахча ала.

Икьве хуьруьн агьалияр емишар, техил гьасилунал, малдарвилел, хпехъанвилел, къелемчивилел машгъул я.

Агъа СтIалрин хуьруьн Совет райцентрадивай 3 километрдин, ракьун рекьивай 30 километрдин мензилда ава.

1993-йисан 1-ноябрдиз чкадин самоуправленидин органра цIийивилер тун себеб яз, Агъа СтIалрин хуьруьн халкьдин депутатрин советдин бинедал алаз Агъа СтIалрин хуьруьн администрация тешкилна.

Аламишедин хуьруьн Совет. Аламишедин хуьруьн Совет, 1921-йисуз Хутаргъар центр яз, Хутаргърин, Бигеррин, Кьианрин, Ивигрин, Чуьхверхуьруьн хуьрер кваз тешкилай Хутаргърин хуьруьн Советдин бинедаллаз, 1968-йисуз тешкилна. Адак дагъ патай куьч хьайи Хутаргърин, Ялцугърин, Бигеррин, ЦицIерин хуьрер квай. 1977-1978-йисара иниз Кьианрин жемятни куьч хьана.

Алай вахтунда (1995-йисан делилралди) хуьре 3000 кас яшамиш жезва, 650 кIвал ава. Агьалияр, асул гьисабдай,ципицIар, салан майваяр гьасилунал машгъул я.

Хуьруьн мулкунал «Аламишинский» совхоз, юкьван школа, врачебный амбулатория, Дербентдин «Дагюн» фабрикадин гамар храдай филиал, 4 туьквен, алакъадин отделение, Культурадин кIвал ала.

Аламишедин хуьруьн Совет райцентрадилай 27 километрдин, ракьун рекьивай 18 километрдин мензилда ава.

1993-йисан 1-ноябрдиз Аламишедин хуьруьн халкьдин депутатрин Советдин бинедаллаз Аламишедин хуьруьн администрация тешкилна.

Алкьвадрин хуьруьн Совет. Алкьвадрин хуьруьн Совет 1958-йисуз Векьелрин хуьруьн Советдин (адак Алкьвадар, Векьелар, Сардархуьр, Сийидар квай) бинедаллаз тешкилна. 1952-йисуз Векьелрин хуьруьн жемят Кьулан СтIалдал куьч хьана. 1972-йисалай Алкьвадар ва Сардархуьр Алкьвадрин, 1958-йисалай Сийидар Къасумхуьруьн хуьрерин Советрик акатна.

Хуьруьн мулкунал «Алкадарский» совхоз, «Сардаркентский» колхоз, юкьван ва тамам тушир юкьван школаяр, фельдшервилинни акушервилин 2 пункт, 2 Культурадин кIвал, алакъадин отделение, туьквенар ала.

Алкьвадрин хуьруьн Советдин агьалияр багъманчивилел, майвачивилел ва малдарвилел машгъул я.

Алай вахтунда (1995-йисан делилралди) хуьруьн Советда 1500 кас яшамиш жезва, 413 кIвал ава.

Хуьруьн Совет райцентрадивай 7 километрдин, ракьун рекьивай 47 километрдин мензилда ава.

1993-йисан 1-ноябрдиз халкьдин депутатрин хуьруьн Советдин бинедаллаз Алкьвадрин хуьруьн администрация тешкилна.

Уллу Гьетягърин хуьруьн Совет. Уллу Гьетягърин хуьруьн халкьдин депутатрин Совет Уллу Гьетягърин, Сайтархуьруьн, Чантархуьруьн, Пиперхуьруьн бинедаллаз 1921-йисуз тешкилна.

1973-йисуз Уллу Гьетягърин хуьруьн Советдик терг авур Агъа Хьартасрин хуьруьн Советдик кваз хьайи Агъа Хьартасрин ва Вини Хьартасрин хуьрерни кутуна.

Алай вахтунда (1995-йисан делилралди) Уллу Гьетягърин хуьруьн Советдик Уллу Гьетягърин, Сайтархуьруьн, Агъа Хьартасрин, Вини Хьартасрин, Пипхуьр ва Татарханрин хуьрер акатзава.

Уллу Гьетягърин хуьруьн Совет Уллу Гьетягърин хуьре ава, ам райцентрадивай 10 километрдин ва ракьун рекьивай 40 километрдин мензилда ава. Агьалийрин кьадар 1470-далай виниз я, Советда 450 кIвал ава.

Советдик акатзавай хуьрерин агьалияр малдарвилел, техил, салан майваяр, бустандин няметар гьасилунал машгъул я.

ДР-дин Верховный Советди ва халкьдин депутатрин Сулейман-Стальский райсоветди акъудай (1993-йисан 22-октябрь ва 1993-йисан 1-ноябрь) къараррин бинедаллаз халкьдин депутатрин Уллу Гьетягърин Совет Уллу Гьетягърин хуьруьн администрациядиз элкъуьрна.

Ялцугърин хуьруьн Совет. Ялцугърин хуьруьн Совет 1930-йисуз тешкилна. Адак Ялцугърин, КIахцугърин, Макьарин ва ЦицIерин хуьрер акатзавай.

1966-йисуз чилер зурзуникди, ДАССР-дин Гьукуматдин къарардалди, Ялцугърин, Макьарин, ЦицIерин, Хутаргърин, Бигеррин, ХипитIрин ва маса хуьрер Аламишедиз, ЦIийи Макьарал ва маса хуьрериз куьч хьана. Гьа йисуз Ялцугърин хуьруьн Советни терг хьана, КIахцугъар Къасумхуьруьн Советдик кутуна.

Ялцугърин хуьруьн Советдин мулкарал Етим Эминан (Ялцугърал), Фрунзедин (Макьарал) ва Дахадаеван (КIахцугъа) тIварарихъ галай колхозар кардик квай.

Чи къейд. *Хуьрерин Советрин тарихдикай винидихъ гъанвай делилар ва рекъемар чна 1995-йисуз райадминистрациядин архивдин отделдин заведующий Роза Исламовади гьазурай справкайрай къачурбур я.*

(къатI ама)

Гьазурайди Хазран Къасумов я.

Сулейман-Стальский ва Кьурагь районрин военный комиссариатдин тарихдикай

1920-йисан 14-апрелдиз Дагъустандин революционный комитетдин Президиумди округрин революционный комитетрин къурулушра военный отделар тешкилунин гьакъиндай къарар къабулна. Гуьгъуьнлай абуруз военный комиссариатар лугьуз хьана ва штатда военный комиссар, адан заместитель, секретарь-писарь, писарь ва мегьтер (конюх) аваз хьана.

Куьредин революционный комитетди вичин заседанидал, 1-нумрадин протоколдихь галаз къадайвал, 1920-йисан 13-майдиз военный комиссар яз (военный отделдин заведующий) Гьуьсейнов Гьамид тестикьарна.

1920-йисан 29-майдиз Кюринский военный комиссариат тешкилунин ва ам Кьиблепатан Дагъустандин Дербент райондин военный комиссариатдиз табий хьунин гьакъиндай къарар къабулна.

Куьредин (Къасумхуьруьн) военный комиссариат тешкилай вахт 1920-йисан 13-май яз гьисабиз жеда. Яни Куьредин революционный комитетди военный комиссариат тешкилунин ва военный комиссар тайинарунин гьакъиндай къарар къабулай йикъалай инихь.

1920-1921-йисара военный комиссариатдин работникар хкягъун, абуруз чирвилер гун ва вилик акъвазнавай военный месэлаяр гьялун кьиле фена.

1920-йисан январдиз Дагъустан АССР-дин Конституция къабулай йикъалай гуьгъуьниз Кюринский военный комиссариат халкьдин депутатрин райондин Советда чкадин гьукумдин государственный органра тестикь хьана.

1921-йисан ноябрдиз военный комиссариат командный состав регистрация авунив, виликан офицерар ва чиновникар, дагъвияр-мусурманар учетдиз къачунив эгечIна.

Ватандин ЧIехи дяведин йисара военный комиссариатдин хсуси состав армиядиз фидай яшда авай жегьилар, военный къуллугъ авуниз мажбурбур ва авай балкIанрин кьадар гьисабдиз (учетдиз) къачунал машгъул хьана.

Военный комиссариатдин работникар, гьамиша хуьрерин Советриз физ, жегьилар учетдиз къачунихъ ва армиядиз эвер гунихъ галаз алакъалу яз агьалийрин арада гьавурдик кутунин кIвалах тухунал машгъул хьана.

Ватандин ЧIехи дяведин вахтунда чи военный комиссариатдай 3930 кас дяведин фронтдиз рекье туна. Абурукай 1832 кас дяведа телеф хьана ва я гел галачиз квахьна, 2098 кас дяведилай гуьгъуьниз хайи ерийриз чIехипай инвалидар яз хтана. Алай вахтунда, Венгриядин вакъиайрин иштиракчияр квачиз, чи районда Ватандин ЧIехи дяведин иштиракчийрикай са касни амач.

1920-йисалай 1972-йисалди 4 кIваликай ибарат тир военный комиссариатдин дарамат Къасумхуьруьн центрадал алай. 1972-йисуз хьайи залзаладилай гуьгъуьниз военный комиссариат ЦIийи поселокда пландик кваз эцигнавай цIийи кьилдин дараматдиз акъудна. Къве мертебадин и дарамат 12 кIваликай (комнатадикай) ибарат я. Адан сергьятда 1 бокс ва складдин чка ава. Райондин военный комиссариатдай армияда къуллугъ ийиз эвер гайи 78 касди ДРА-да (Афгъанистанда), Чеченский Республикада Конституциядин къайда тайинарунин, законсуз бандитрин дестеяр терг авунин карда 144 касди, Таджикистанда 9 касди чпин хиевай интернациональный буржи намуслувилелди кьилиз акъудна.

Дяведилай гуьгъуьнин йисара Къасумхуьруьн райондин военный комиссариатди военный комиссар С. П. Залотухинан регьбервилик кваз дяведай хтай, пленда гьатай, Яру Армиядин жергейрай катай ва женгинин къуллугъдикай кьил къакъудайбур ахтармишунин жигьетдай еке кIвалах тухвана.

Ватандин ЧIехи дяведилай гуьгъуьнин йисара военный комиссариатдин кьилин месэла жегьилар Яру Армиядин жергейриз эвер гун, абур къабулун, военный учетда эцигун, армиядай демобилизация авун, дяведин вахтунда хирер хьайибуруз куьмек гун хьана.

1950-йисалай башламишна райондин военный комиссариатда жегьилрин ва желб авуниз гьазурунин рекьяй кIвалах тухвана, гьакIни личный состав ВКП(б)-дин идеологиядин гьавурдик кутунин жигьетдай кIвалах кьиле тухвана.

Вичин кIвалахда Сулейман-Стальский военный комиссариатди мобилизациядин гьазурвилиз кьетIен фикир гуз хьана.

Дяведилай гуьгъуьнин йисара военный къуллугъ ийиз, инвалидар кваниз, призывдин яш хьанвай вири 100% жегьилриз эвер гузвай, армияда къуллугъ авуникай кьил къакъуддайбур авачир.

1979-йисуз Сулейман-Стальский райондин сад авунвай военный комиссариатдиз цIийи штат гана ва инсанрин кьадар 8 кас хьана, гьа гьисабдай яз 4 кас военный къуллугъзавайбур (военный комиссар, адан заместитель, военкомдин куьмекчи, ответственный исполнитель). 1995-йисуз сад тир Сулейман-Стальский райондин военный комиссариат чкIурна ва Сулейман-Стальский, гьакIни Кьурагь районрин кьилдин военкоматар тешкилна.

2009-йисуз Яракьлу Къуватра тешкиллувилинни штатрин серенжемар кьиле тухвайла Сулейман-Стальский райондин военкомдикай ДР-да авай военный комиссариатдин Сулейман-Стальский райондин отдел авуна.

2016-йисалай и отделдикай Сулейман-Стальский ва Кьурагь районрин военный комиссариат хьувуна.

1920-1932-йисара военный отделдин заведующий яз Гьуьсейнов Гьамида, 1932-1939-йисара военный комиссар яз А. Арзуманова, 1939-1942-йисара старший политрук яз Н. М. Федорова, 1942-1948-йисара политрук яз С. П. Золотухина, 1949-1953-йисара военком яз подполковник П. Н. Адрушенкоди, 1953-1958-йисара военный комиссар яз подполковник А. А. Сафарова, гуьгъуьнин йисарани военный комиссарар яз подполковник тир И. А. Абдулаева, майорар тир А. Гьасанова, Д. Г. Гьажиева, В. Р. Велибегова, А. А. Мегьамедшагьова, Г. П. Къурбанова, С. А. Балашова, подполковникар тир О. К. Гьуьсейханова, Р. Б. Мамедова кIвалахна, 2007-йисалай инихь подполковник Р. С. Дженетова кIвалахзава.

Сулейман-Стальский ва Кьурагь районрин военный комиссариатди жегьилар армиядиз къуллугъ авун патал рекье тунин планар гьар йисуз тамамарзава, жегьилриз женгининни патриотвилин тербия гунин рекьяй гьамиша кIвалах тухузва, чешне къачуниз лайихлу ксарихъ галаз абурун гуьруьшмишвилер тешкилзава, абурукай алакьунар авай аялар военный училищейриз рекье твазва.

Гьазурайди – А. Камилов.

Рази жедай къимет гана

Дагъустан Республикадин къенепатан крарин министерстводи алай йисан 3-июлдиз акъудай «2019-йисуз полициядин участковый уполномоченныйри административный участокрин агьалийрин вилик гьахъ-гьисабар авунин гьакъиндай» 1/435-нумрадин распоряженидин бинедаллаз Россиядин МВД-дин Сулейман-Стальский районда авай отделдин участковый уполномоченныйри, махсус графикдин бинедаллаз, агьалийрин вилик чпи тухвай кIвалахдикай гьахъ-гьисабар ийизва. ИкI, и йикъара «сельсовет Касумкентский» хуьруьн поселенидин административный 1-нумрадин участокдиз къуллугъзавай райондин ОМВД-дин участковый уполномоченный полициядин лейтенант Ризван Радикович Гьажалиева агьалийрин вилик вичин кIвалахдикай гьахъ-гьисаб авуна.

Хуьруьн поселенидин администрацияда кьиле фейи собранида участокда яшамиш жезвай агьалийри, хуьруьн поселенидин администрациядин кьилин пешекарри, административный участокда кардик квай идарайрин руководителри, диндин, общественный организацийрин, РОВД-дин ва СМИ-рин векилри иштиракна.

Собрание хуьруьн поселенидин администрациядин кьилин заместитель Фазил Мамедярова ачухна ва кьиле тухвана.

2019-йисуз хуьруьн административный 1-нумрадин участокда вичи тухвай кIвалахдикай РОВД-дин участковый уполномоченный полициядин лейтенант Ризван Гьажалиева гегьенш рахунар авуна. Ада къейд авурвал, полициядин участковый уполномоченныйдин кIвалах 2019-йисан 29-мартдиз 205-нумрадик кваз акъудай «О несении службы участковым уполномоченным полиции на обслуживаемом административном участке и организации этой деятельности» приказдихъ галаз кьадайвал арадал къвезва. Гьахъ-гьисабдин вахтунда участокда тахсиркарвилер тайинарунин ва дуьздал акъудунин, общественный къайдаяр хуьнин рекьерай тайин кIвалах тухвана. Административный участокда 7069 кас яшамиш жезва. Гьахъ-гьисабдин девирда зи кIвалахни гражданрин

сагъламвал, ихтиярар ва азадвал хуьнихъ, профилактикадин учетда авайбурухъ (абур 10 кас ава) галаз гъавурда тунин кIвалах тухунихъ галаз алакъалу хьана. И девирда хьайи вири тахсиркарвилер дуьздал акъудна. Гзаф серенжемар чна ДПС-дин, ППСП-дин, УУП-дин, ПДН-дин пешекаррихъ галаз санал тухузва, гьа жергедай яз административный участкадай гьерекатда авай автотранспорт ахтармишзава. Кьилди къачуртIа, ПДН-дин пешекаррихъ галаз чна санал жегьилрихъ, Кьасумхуьруьн 1 ва 2-нумрайрин юкьван школайра кIелзавайбурухъ галаз терроризмдикайни экстремизмдикай, наркоманиядикай авай зиядикай вам аса месэлайрай ихтилатар авуна, маса мярекатар тешкилна. Чи участокда са мискIинни кардик ква, аниз къвезвайбурухъ галазни чун мукьвал-мукьвал гуьруьшмиш жезва, диндин месэлайрикай, ахлакьдикай ихтилатар ийизва, абурухъ галазни профилактикадин кIвалах тухузва.

Гьахъ-гьисабдин девирда уполномоченный участковыйдин тIварцIел агьалийрилай 53 арза атана, абур вири ахтармишна, законрихъ галаз кьазвай серенжемар кьабулна. Гьар са арзадиз кьилди-кьилди килигзава. Агьалияр графикдин бинедаллаз опорный пунктуна кьабулзава, абурун архайрихъ, дердибалайрихъ яб акалзава. Хуьруьн участокда яшамиш жезвай агьалийрив участовыйдин телефондин нумраяр кхьенвай визитный карточкаяр, дежурный частунин, “ихтибарвилин” телефонрин номерар гва. Гьа и номерриз зенг авуна гьар са касдивай тахсиркарвиликай, чпиз акур чIуру кIвалахрикай хабар гуз жезва.

Собранидал хуьруьн поселенидин администрациядин кьилин заместитель Фазил Мамедяров, Кьасумхуьруьн мискIиндин имам Юсуф Къурбанов, райондин къенепатан крарин отделдин участковый уполномоченныйрин отделенидин начальник полициядин майор Жафер Саидалиев, общественный хатасузвал хуьнин рекьяй полициядин начальникдин заместителдин везифаяр тамамарзавай подполковник Расим Эмирбеков, хатасузвал хуьнин рекьяй Кьасумхуьруьн 2-нумрадин юкьван школадин пешекар Насир Абукаров, РОВД-дин яш тамам тахьанвайбурухъ галаз кIвалах тухунин рекьяй старший инспектор полициядин майор Валерий Ибрагьимов ва маса юлдашар рахана. Абуру Кьасумхуьруьн поселенидин 1-нумрадин административный участокдин участковый уполномоченный полициядин лейтенант Ризван Радикович Гьажалиева гьахъ-гьисабдин девирда тухвай кIвалахдиз рази жедай къиметгана.

Текст кхьейди ва шикил ягъайди Хазран Кьасумов я.

ПАМЯТКА О ПОРЯДКЕ РАЗМЕЩЕНИЯ (ВЫКЛАДКИ) МОЛОЧНЫХ, МОЛОЧНЫХ СОСТАВНЫХ И МОЛОКОСОДЕРЖАЩИХ ПРОДУКТОВ

1 июля 2019 года вступили в силу изменения в Правила продажи отдельных видов товаров.

С указанной даты молочные, молочные составные и молокосодержащие продукты должны размещаться в торговом зале или ином месте продажи таким образом, чтобы визуально их можно было отделить от иных пищевых продуктов. При этом размещение (выкладку) указанных товаров должно сопровождаться информационной надписью «Продукты без заменителя молочного жира».

Данное требование призвано помочь потребителям в выборе соответствующих товаров за счет дополнительной визуализации раздельного размещения молочной продукции в зависимости от её видов и компонентного состава.

Молочная продукция, которая соответствует определению «молочный продукт», «молочный составной продукт» и «молокосодержащий продукт» должна быть сгруппирована таким образом, чтобы ее размещение исключало смешивание с другими видами молочной продукции, которые относятся к «молокосодержащему продукту с заменителем молочного жира».

Информационная надпись: «Продукты без заменителя молочного жира» должна соответствовать общим правилам предоставления продавцом обязательной информации о товарах, т.е. обеспечивать правильный выбор товаров и доводиться в наглядной и доступной форме.

Рекомендуемыми способами, позволяющими визуально отделить молочные продукты от иных при их выкладке в торговом зале, являются:

- выкладка продуктов с применением разделителей;
- выкладка продуктов с дополнительным оформлением ценников;
- выкладка продуктов с дополнительным оформлением товарных полок и ценников;
- выкладка в одном низкотемпературном холодильнике. Рекомендуемые способы сопровождения надписью: «Продукты без заменителя молочного жира»:
- размещение информационной надписи на «ценникодержателе» и на полосе для ценников («етоиперах»);
- сопровождение информационной надписью продуктовой полки. Рекомендовано применение цветовой дифференциации ценников в целях визуального отделения молочных, молочных составных и молокосодержащих продуктов.

Организации и ИП вправе самостоятельно определить иные способы выкладки молочных, молочных составных и молокосодержащих продуктов и соответствующего информационно го со про вождения.

При размещении молочной продукции в местах продажи Роспотребнадзор советует организациям торговли придерживаться Методических рекомендаций, утвержденных приказом Минпромторга России и Роспотребнадзора от 18 июня 2019 г. № 2098/368.

Д. М. Магомедова, ТО Управления Роспотребнадзора по РД в г. Дербенте.

ИНФОРМАЦИЯ
о проведении независимой оценки качества условий оказания услуг организациями социального обслуживания Республики Дагестан в 2019 году

В соответствии с Федеральным законом от 5 декабря 2017 года № 392-ФЗ «О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации по вопросам совершенствования проведения независимой оценки качества условий оказания услуг организациями в сфере культуры, охраны здоровья, образования, социального обслуживания и федеральными учреждениями медико-социальной экспертизы» и постановления Правительства Республики Дагестан от 13 августа 2015 года № 239 «О независимой оценки качества оказания услуг организациями в сфере культуры, социального обслуживания, охраны здоровья и образования» Министерством труда и социального развития Республики Дагестан проводится работа по созданию условий для проведения независимой оценки качества условий оказания услуг организациями социального обслуживания.

Независимая оценка качества условий оказания услуг организациями социального обслуживания является одной из форм общественного контроля и проводится в целях предоставления получателям социальных услуг информации о качестве условий оказания услуг организациями социального обслуживания, а также в целях повышения качества их деятельности.

Независимая оценка качества условий оказания услуг организациями социального обслуживания предусматривает оценку условий оказания услуг по таким общим критериям, как открытость и доступность информации об организации социального обслуживания; комфортность условий предоставления социальных услуг, в том числе время ожидания предоставления услуг; доброжелательность, вежливость работников организации социального обслуживания; удовлетворенность качеством условий оказания услуг, а также доступность услуг для инвалидов.

В целях создания условий для проведения независимой оценки качества Минтруд РД информирует граждан о возможности принять участие в 2019 году в независимой оценке качества и высказать свое мнение о качестве условий оказания услуг в сфере социального обслуживания Республики Дагестан, заполнив интерактивную анкету (оставить отзыв, пожелание) на официальном сайте Министерства труда и социального развития Республики Дагестан (www.dagmintrud.ru).

Граждане также могут принять участие в анкетировании при проведении мониторинга качества условий оказания услуг организацией-оператором в организациях социального обслуживания, в отношении которых проводится независимая оценка качества в 2019 году.

В 2019 году решением Общественного совета при Министерстве труда и социального развития Республики Дагестан запланировано проведение независимой оценки качества в отношении 25-ти подведомственных Минтруду РД организаций социального обслуживания, перечень которых размещен на сайте bus.gov.ru и на официальном сайте Министерства труда и социального развития Республики Дагестан (www.dagmintrud.ru) в специально созданном разделе «Независимая система оценка качества».

Общественным советом осуществляется мониторинг общественного мнения о качестве условий оказания услуг организациями социального обслуживания Республики Дагестан, результаты которого обрабатываются и используются, в том числе при составлении независимого рейтинга таких организаций.

На этапе проведения мониторинга качества условий оказания услуг, организацией-оператором, как уже было отмечено, будет осуществлен сбор, обобщение и анализ информации о качестве условий оказания услуг организациями социального обслуживания, в том числе посредством опроса получателей услуг (общественного мнения), анализа мнений экспертов и открытых источников информации, сбор первичных данных и их обработка в соответствии с разработанными методами и методиками.

После завершения данного этапа Общественным советом будет сформирован рейтинг организаций социального обслуживания, а также подготовлены рекомендации по улучшению качества работы организаций социального обслуживания.

С учетом рекомендаций Общественного совета по улучшению качества условий оказания услуг организаций социального обслуживания, утверждаются планы мероприятий по устранению нарушений, выявленных в ходе независимой оценки качества в 2019 году.

Следует отметить, что результаты независимой оценки качества с 2018 года представляются ежегодно на рассмотрение в Народное Собрание Республики Дагестан в форме публичного отчета Главы Республики Дагестан, который рассматривается с участием представителей Общественной палаты Республики Дагестан и общественных советов по независимой оценке качества в сфере культуры, охраны здоровья, образования, социального обслуживания.

По результатам рассмотрения данного отчета Народным Собранием Республики Дагестан принимается решение, содержащее рекомендации Главе Республики Дагестан по улучшению работы соответствующих организаций.

Обязательный публичный отчет Главы Республики Дагестан о результатах независимой оценки качества условий оказания услуг организациями в сфере культуры, охраны здоровья, образования, социального обслуживания, которые расположены на территории Республики Дагестан, за 2018 год размещен на сайте bus.gov.ru и на официальном сайте Минтруда РД (www.dagmintrud.ru) в специально созданном разделе «Независимая система оценка качества».

ГБУ РД КЦСОН в МО «Сулейман-Стальский район»

Райондин 90 йис

Урусатдин цуьквер Лезги чилел

Махачкъалада урус муаллим дишегьлидиз гуьмбет эцигнава. Ам урус муаллим дишегьлидин уьмуьрдиз, ада чIугур зегьметдиз, адаз акур четинвилериз гьуьрмет авунин лишан яз эцигнавайди я. Яргъал тир 50-60-йисара Дагъустанда, гьа жергедай яз чи СтIал Сулейманан райондани, урус муаллимар тахьай хуьр амач жеди.

2017-йисан 12-июндиз Кьасумхуьрелни чпин кьадар-кьисмет СтIал Сулейманан райондихь галаз алакъалу авур урус халкьдин векилриз стела ачухна.

Заз зи ихтилат гьахьтин са милайим, хуш кьилихрин, пешедал рикI алай, исятда вич лайихлу пенсияда авай зегьметдин ветеран

Касобокова (Велиева) Тамара Ивановнадикай ийиз кIанзава. Адан ери-бине Саратовский областдин Хвалинск шегьердай я. Тамара Ивановнадин буба военный, диде аялрин яслида тербиячи тир. Буба дяведиз фейила, Тамара дидени вах галаз Волгоградский областдин Камышин шегьердиз хьфена. Школа куьтягьай ам педучилищедиз кIелиз фена. Анаг акьалтIарай жегьил муаллим 1950-йисуз вичин дуст рушни галаз Дагъустандиз рекье твазва. Махачкъаладай ам Кьасумхуьруьн райондин Цмурдал сифтегьан классрин муаллим яз кIвалахал ракъурна. Лезги хуьре жегьил руш гуьгьуьллудаказ, хушвилелди кьабулна. Адаз хьсан кIвал жагъурна, яшамиш жедай шартIар тешкилна. Дагъустандиз акьатай Тамара Ивановнадиз садрани такур дагълар, рагар, дереяр, кьвалар-вацIар, гуьтIуь къекъвей-къекъвей рекьер, жувандидедин фаз ухшар авачир лезги фу, хинкIар акуна. Сифте йикъалай кьенин йикъал къведалди Тамара Ивановнадин рикIелай лезги халкьдиз хас тир мергьеметлувал, мугьманпересвал, инсанпересвал, къайгъударвал алатзавач. Муаллимдиз гьуьрмет-хатур авай, гузвай мажибдихъ кьил хуьз жезвай.

Тамара Ивановнади неинки са гъвечIи классра, гьакI чIехи классрани урус чIалан тарсар тухвана, вучиз лагьайтIа, пешекарар бес жезвачир. Пешекарар бес тахьун себеб яз, Урусатдай атай муаллимар чIехи школайриз ракъурзавай. Гьа икI, 1953-йисуз ам Кьасумхуьруьн 2-нумрадин юкьван школадиз Алидхуьрел рекье туна. Жегьил муаллимди, гьина хьайитIани, вичиз хас тирвал гьакьисагъвилелди кIвалахна. 1953-йисуз адаз вичин уьмуьрдин бахтни жагъана. Ада кьасумхуьруьнви Фрунзедихъ галаз вичин кьадар-кьисмет сад авуна. Тамара Ивановнадиз 5 аял хьана.

Жегьил урус свас вичин гъуьлуьн диде-бубадиз гзаф кIандай. Абуру адаз лап гьуьрметдай. Адан шадвал яргъалдифенач. Фрунзе регьметдиз фена. Виричетинвилер Тамара Ивановнадал гьалтна. Амма ам руьгьдай аватнач. Ада аялар чIехи авуна. Абурукай жуьреба-жуьре пешейрин иесияр хьана.

КIвалах авур вири йисара ада анжах аферин алаз, лайихлувилелди зегьмет чIугуна, вичин вири къуватар жегьил несилдиз дуьз тербия гунал желбна.

Яргъал йисара, саки 31 йисуз, муаллимвиле кIвалахунай Велиева Тамара Ивановнадиз «Зегьметдин ветеран» лайихлу тIвар, В. И. Ленинан 100 йис тамам хьунин юбилейдин медаль, гьуьрметдин грамотаяр ганва.

1981-йисалай ам лайихлу пенсияда ава. Ада тарс гайи аялар къе, чIехи хьанва, гьарна сад ава, абуру чпин муаллимдиз чухсагъуллугъзава.

Школади Тамара Ивановнадихъ галаз сих алакъа хуьзва. Шад мярекатриз адаз школадиз теклифзава. Зегьметдин ветеранди жегьил муаллимриз ва акьалтзавай несилдиз кIвалахунин сирер чирзава, жегьилриз несигьатар гузва. Муаллимри ва аялри ахьтин чпин агьсакъалдал дамахзава.

Алай вахтунда Тамара Ивановна гъвечIи рушахь галаз яшамиш жезва. Адахь 9 хтулни, ругуд птул ава. Ада абур чIехи ийиз ва тербия гуз куьмекзава.

Эхь, гьа ихьтин, рикIе анжах кьени мурадарни кьастар авай, кьуникьуншийри, хуьруьнвийри вичиз гьуьрметзавай дишегьли я Тамара Ивановна.

- Зун бахтлу инсан я, - лугьузва ада. - Заз яргъал Урусатдай атана Дагъустандин чилел, Лезги чилел, халисан бахт акуна. Заз туькIвей хизан, аялар, мукьвабур хьана. Мад идалай еке бахт авани?

Лезги чIалалди михьидаказ рахазвай, лезги халкьдин арада яшамиш жезвай Тамара Ивановна вичин кьадар-кьисметдал гзаф разия.

Яргъал Урусатдай атана, Дагъларин уьлкведа намуслувилелди зегьмет чIугунай Тамара Ианович хьтин кьегьал дишегьлийриз баркалла!

Къуй куь руьгьдин хцивал, къастарин экуьвал мадни артух хьурай, гьуьрметлу Тамара Ивановна!

Асият Мусаева

Гьуьрметлу инсанрикай суьгьбетар

Пешедай бахтлувал аквазвайди

«Сулейман-Стальский район» муниципальный райондин Кьил Нариман Шамсудинович Абдулмуталибова мукьвара шад гьалара агьалийрин сагъламвал хуьнин карда гьакъисагъ ва намуслу зегьметдай, КIварчагъ дередин хуьрера сагълам уьмуьр пропоганда авуник еке пай кутунай Экендиль хуьруьн фельдшервилинни акушервилин пунктунин (ФАП-дин) патронажный медицинадин сестра Наврузова (Умеренко) Наталья Ивановнадив муниципальный райондин Гьуьрметдин грамота вахкана, тебрикдин келимаяр лагьана.

-Дагъустандин халкьарсавадлу хьуник урус халкьдин векилри – пешекарри еке пай кутурди я, баркаллу и кардай чна абуруз чухсагъул лугьузва, - къейдна грамота вахкудайла Н. Ш. Абдулмуталибова. – Урус халкьдин векилрикай гзафбуруз ХХ асирдин Гомер СтIал Сулейманан тIвар алай райондикай къвед лагьай ватан хьана, абуру чпин кьисметар чи районэгьлийрихъ галаз сад авуна, кIвал-югъ, хизанар кутуна. Вилик девирра башламиш хьайи и кIвалах Наталья Ивановна хьтин ксари чи йикъарани давамзава, и кардал чна шадвални ийизва.

Шадвилин мярекатдилай гуьгъуьниз чун Наталья Ивановна Наврузовадихъ (Умеренкодихъ) галаз таниш хьана, адахъ галаз уьмуьрдин рекьикай, кьадаркьисметдикай ихтилатар авуна. Малум хьайивал, адан ери-бине Ставрополь шегьердай я.

Н. Наврузовади школа ва 2002-йисуз «Ставропольский базовый медицинский колледж» государстводин образованидин учрежденидин «Сестринское дело» факультет хьсан къиметар ва чирвилер аваз акьалтIарна. Вичин зегьметдин рехъ Натальяди Ставрополь шегьердин 4-нумрадин больницада рентгендиагностикадин отделенида рентген-лаборант яз кIвалахунилай башламишна. Гуьгъуьнлай ада Ставрополдин 6-нумрадин клинический поликлиникада медсестравиле, клинический краевой больницада кIвалахна. Са шумуд йисуз Наталья Ивановнади шегьердин аварийринни къутармишунрин (аварийно-спасательный) дестейрин руководитель язни кIвалахна. Адан намуслу зегьмет Ставрополь-

ский крайдин здравоохраненидин министерстводин, Ставрополь шегьердин Кьил Н. И. Пальцеван, ада кIвалах авур поликлиникайрин Гьуьрметдин грамотаяр, «Ставропольский крайдин амбулаторийринни поликлиникайрин лап хьсан медицинадин работник» гьуьрметдин тIвар гуналди къейдна, ам гьакIни шегьердин медицинадин пешекаррин конкурсдин гъалибчини я.

Гуьгъуьнлай Наталья Ивановнадини КIварчагърин хуьряй тир Амрудин Зейнулагьович Наврузова чпин рикIерни сирер, муьгьуьббат сад авуна, интернациональный хизан кутуна, абур Дагъларин уьлкведин гуьзел пипIерикай, Сулейман-Стальский райондин безек къашарикай сад тир КIварчагъ дередиз хтана.

2015-йисалай инихъ Наталья Наврузовади Экендилрин фельдшервилинни акушервилин пунктуна патронажный медицинадин сестравиле кIвалахзава.

- Наталья Ивановна, куьн лезги хизанда, лезги хуьре гьикI кьабулна? – хабар къуна за урус дишегьлидивай.

- Дуьз лагьайтIа, за жув, урус миллетдин векил, лезги хуьре, кIвале икI гьуьрметлудаказ кьабулда, заз гьуьрмет ийида лагьана фикирни авунвачир, - сивел хъвералаз лугьузва Наталья Ивановнади. – Куьн, лезгияр, мугьманперес, рикI ачух халкь я. Куьчеда гьалтайла гъвечIидани – чIехидани ваз салам гуда, гуьгьуьл къачуда, ида жуван гуьгьуьлни хкажда. Гьавиляй зун зи кьисметдал рази я, за зун бахтлу кас яз гьисабзава.

Эхиримжи йисара Экендилрин хуьре хазвай аялрин кьадар гзаф, начагъвилер авай аялрин кьадар лап тIимил хьанва. Са рахунни алачиз, им Наталья Ивановнадин чирвилерин, кIвалахдин нетижа я.

- Наталья Ивановна хьсан чирвилер, тежриба авай медсестра хьиз, хьсан кьилихрин, михьи рикI авай инсанни я, - лугьузва райондин центральный больницадин кьилин духтур Максим Играмудинович Ханбалаева. – Инсанвилин ерийралди ва намуслу зегьметдалди ада вичиз КIварчагъ дередин агьалийрин ва медработникрин патай лайихлу гьуьрметни къазанмишнава. Адан кIвалахдилай чун гзаф рази я.

… Н. И. Наврузовадихъ галаз ихтилатар ийидайла, зи рикIел Платона лагьай гафар хтана: «Масабурун бахтунин къайгъуда авайдаз жуван бахтни жагъида». Наталья Ивановна, пешедин рекьяй медсестра яз, масабурун бахтунин къайгъуда ава. Гьавиляй адаз КIварчагъ дереда, лезги хуьре вичин бахтни жагъанва.

Хазран Кьасумов

Шикилда: Н. Ш. Абдулмуталибова медсестра Н. Наврузовадив Гьуьрметдин грамота вахкузва.

ЧIехи Гъалибвилин 75 йисан къаршидиз

МАЛУМАТ

Гьуьрметлу районэгьлияр! Йикъалай-къуз ЧIехи Гъалибвилин 75 йисан сувар мукьва жезва.

И Гъалибвилик чпин тайин пай чи районэгьлийрини кутуна. Гьайиф хьи, гзаф аскерар дяведа телеф хьана, са бязибур гелни галачиз квахьнава.

Абурукай сад чи районэгьли матрос Садыкьов Абдул я. Дяведиз ам Махачкъала шегьердай тухванай, ам гьи хуьряй, гьи хизандай ятIа тайинариз жезвач.

СССР-дин Верховный Советдин Президиумдин Указдалди 1945-йисан 6-мартдиз бажарагълу матрос Садыкьов Абдулаз «Яру пайдахдин» чIехи орден гана. Ада «Лембит» тIвар алай цин кIаняй фидай луьткведа къуллугъ ийизвай.

Вини СтIалрин юкьван школада кардик квай ТОКС-дин (телевизионный отряд краеводов-следопытов) командир, школадин музейдин директор, муаллим Шихнебиев Агьмед Мирзоевича А. Садыкьован ери-бине жагъуриз гзаф зегьмет чIугвазва. Садыкьов фамилия алайбур чи райондин гзаф хуьрера ава. Амма адан тIварни чир хьуни кIвалах са кьадар кьезиларзава.

Ша чна Агьмед муаллимдиз и карда чавай жедай куьмек гун, винидихъ къалурнавай Садыкьов Абдул гьи хуьряй ва гьи хизандай ятIа адан мукьва-кьилийривай чирин, эгер аватIа адан шикилни гваз райондин «Куьредин хабарар» газетдин редакциядиз атун тIалабзава.

А. Гьажимурадов, дяведин ва зегьметдин ветеранрин райондин Советдин председатель, полковник.

Жегьил хирург

Алай вахтунда гзаф лезги жегьилри уьлкведин жуьреба-жуьре шепьерри хвагьай пешедин рекьяй кIвалахава, анра чпин кIвал-югъ кутунва. Ихьтин хабгар чав Москва, Санкт-Петербург, КраснодаралатанчIехи шепьеррай иллаки гзафагьаькьава. Зи сугьбетни уьлкведин мерезда хирургя кIвалахавай, вичиз ирекьяй агалькунар авай жегьил дохтур **Расим Назимович Гьажиевдай**.

Ам Сулейман-Стальский райондин Вини СтIалрин хуьре 1993-йисан 25-июлдин къуллугъчидин хинада дидедиз хьана. Мектебда кIеславдалай кьулухъ, 2010-йисуз, Расим Дагъустандин гьукуматдин медицинадин академиядик жечIна ва 2016-йисуз ада анаг культягьаь.

2017-йисалайада Москвадин департаментдин 4-нумрадин Павловский казарманда хирург яз кIвалахава. Жегьил пешекарди алай аямдин къайдайра жуьреба-жуьре операциярр кьилре тухузва. Пешекарвилелди, намуслувилелди кIвалахунай адан зегьмет хейлин дипломрилди, сертификатралди къейдинава. КIвалахунилай гьейри, Расим медицинадин илимдалди машгьул жезва. И рекьяйни адахъ хьсан ва бегьерлу гелевег жедайдак чна умуд кутазва.

Дохтури къейдзавайвал, медицинадин пешекардиз, гьакьисагьвилелди инсанриз кьуллугъ авунихъ галаз сад хьиз, чирвилерни тежриба хкаждай къастин хьун чарасуз я.

Ихьтин макьсад гьа сифтедилай винин вилик хкягай ада 2016-2018-йисара Москвадин Н. И. Пирогован тIварунихъ галай 1-нумрадин ГКБ-дин кьвалав гвай Россидин медицинадин ахтармишунрин милли университетдин ординатурада кIелив.

2018-йисуз жегьилди Россидин О. Скобелкинан тIварунихъ галай федеральный медико-биологический агентстводин лазерадин медицинадин гьукуматдин илимдин центрада лазердин хирургиядин рекьяй чирвилер кьачуна. 2019-йисуз ада А. И. Бурназянан тIварунихъ галай ФМБЦ-да (Федеральный медицинадин биофизикадин центр) проктологиядин, А.С.Логинован тIварунихъ галай МКНЦ-да (Москвадин клиникадин илимдин центр) ультразвуковой диагностикадин рекьяй пешекарвал хкажна. Ам Россидин хирургрин обществодин членя.

Расиман буба, стхани кьайдяяр хуьдай органрин къудугъчиир я, дице - дохтур. Расима хирургиядин рекьяй кьилре фивай чIехи форума, мярекатра активдаказ иштиракзава.

(Чи корр.)

БицIекри битмишарай буранар

Агьа-СтIалрин Къазмайрал кардик квай «Чубарук» аялрин бахча неинки Сулейман-Стальский районда, гьакIни республикада школадинай вилик чирвилергузвай чешнелу идарайрикай сад я. Кадровый политикадин ва пешекарвилин жигьетдай вилик фивин, ериди ва инновациядин управленцдин регионрин ургах центрадин патав гвай образованидин мярекатрин, конкурсрин, выставкайрин, олимпиадайрин Вирифоссиядин гьуьчиваддай «общественный Совет» ди тухвай «2018-2019-йисарин чешнедин аялрин бахча» килигунконкурсда «Чубарук» гьалиб хьуни чи гафарин гьахьлувал тестиварава. Аялрин бахчада хьсан, чешне кьачунин лайихлу кьар-кIвалахар гзафава. Ихтин бицIекерин кьуьлердайбрун десте кардик квазвадгьаь я. Ада республикада тухвай образованидин идарайрин коллективрин конкурс-килигуна кьве сеферда сад лагьай чкаяр кьуна, районда тухузвай культурадинни шадвилин мярекатра активвилелди иштиракзава.

И йикьара чун аялрин бахчадиз мугьманхьайиш, анин заведующий Рена Рагьманова кьилре авах, бахчадин пешекарар ва аялар буранар кIватI хьувунал машгьул тир.

- Чи аялрин бахчадихъ жуьреба-жуьре няметар гьасилзавай чилин участокни гала, - лугьузва Рена Рагьмановади. – Ана чна шуьмягьин кьеламар цава, гьакIни гьар йисуз картуфар, чичIекар, хуьрекдик кутадай хьчар гьасилзава, цIи чна буранарни цава, квез аквазва хьи буранрин бегьерни хьсандиз вахчуна.

- Аялрин бахчадин пешекарриз салан участокдихъ гелкъуьнин, ана гьасилай няметар кIватI хьувунин карда чи бицIекрини чпелай алакьдай куьмекар гузва, - лугьузва аялрин бахчадин бахчачи Тамара Гьамзатовади. – Ида бицIекар зегьметдал ракI алаз тербиламишунин карда екез куьмек гузва. Салан участокда жуван гьелеради гьасилзавай картуфар, чичIекар, буранар ва маса няметар чна хуьрекрик кутазва. Экологиядин жигьетдай мисли тир продукция аялар патал менфятлуни я.

Аялрин бахчадин пешекарри бицIекрихъ галаз «Квез буранди вуч чида, адакай пайхьтин хуьрекар гьазуриз жеда?» лишандик квез викторина-мярекатни тухвана.

Текст кьеьйди ва шикил ягьайди Хаирин Къасумов я.

Игитдин школада мугьманвиле

Хванахкавал, мугьманкересвал дагьвийриз, кьилди кьачугIа, лезгийриз дегь девирриндай хас тир лишанар я. Бубайрин баркалу адетрив кьенин йикьарин несилярни вафалувал кьалурзава. ИкI, Къасумхуьруьн I-нумрадин юкьван школадин ва Къурагь райондин КIирийрин Россидин Игит Зейнудин Лукьмановичн Батманован тIварунихъ галай юкьван школадин арада дуствилин, хванахкавилин алакьдаравал са шумуд йикьяй я. Мукьвал йикьара Къасумхуьруьн I-нумрадин юкьван школадин 22 кас муаллимрикай ва кIелзавайбурукай ибарат тир делегация, кьилре школадин директор Зубаил Устаев аваз, КIирийрин юкьван школадиз мугьман хьана. Россидин Игитдин тIварунихъ галай школада мугьманар хушвилелди кьабулна, анин директор Надир Тагьирова школада итиклу экскурсия тешкилна. Адалай гьуьчьнин кьве школадин кIелзавайбурун арада жуьреба-жуьре конкурсар, школайрин командайрин арада футболдай акьажунар тухвана. Тафаватлу хьайи школьникрин ва футболдин командайриз грамотаяр, рикIел аламукьдай пишкешар гана.

Шад къугъунрилай гьуьчьнин кьве школадин муаллимрин ва кIелзавайбурун иштираквал аваз «класседин сят» кьилре фена. КIирийрин юкьван школадин директор Надир Тагьирова школадин кIвалахрикай лугьуникъ галаз санал, Россидин Игит Зейнудин Батманован ульмурдин, кIвалахдин рекьикай, ада кьалурай кьетьалвилерикай гегьенш рахунар авуна.

- 2015-йисан 15-майдиз чкадин тамарин майишатда инспекторвиле кIвалахзавай Зейнудин Лукьмановича вичин инсанвилин бурки кьвин акьуддайла кьалурай жуьрутлувиликай вири Россида ва адалай яргъаларни хабар ава, - лагьана Надир Тагьирова. – Таза акI тайديشلين итим яракьламиш хьанвай бандитрин гьилейн акьудун патал ада вичин чан кьурбанд авуна. Хуьруьнвийриз ам миськи рикI авай, гьил ачух, кьени кас яз чидай, гьахьтин кас яз ам инсанрин рикIерани амукьда. Зейнудин Батманован кьегьалвал Россидин Федерациядин Президент Владимир Путинан Указдади Россидин Игит лагьай тIвар гунадин (кьейидалай гьуьчьнин) кьейдна. Зейнудин Лукьмановичан игитвилел, адан тIвар чи школадал хьунал чна дамахзава.

Надир Тагьирова Къасумхуьруьн школадин кIелзавайбурун патай хьайи суалрилин тамам жавабар гана.

Къасумхуьруьн I-нумрадин юкьван школадин директор Зубаил Устаева чеб хушвилелди ва шад гьалара кьабулунай КIирийрин школадин муаллимриз ва кIелзавайбруз чухсагьул лагьана, 90 йисан юбилей кьейд ийизвай Сулейман-Стальский райондин тариходикай, кьенин йикьара районда социальный рекьяй тухузвай кIвалахрикай, гьакIни школадиз хкиримжи йисара хьанвай хьсан нетижайрикай гегьенш рахунар авуна.

Школада тухвайм ярекатрвай гуьчьнин Къасумхуьруьн юкьван школадин кIелзавайбур ва муаллимар Россидин Игит Зейнудин Лукьмановичн Батманован хинадин мугьман хьана. Игитдин ульмурдин ходдаш Жамила Батмановади ва амай багьурйри мугьманар шадвилелди кьабула.

Къасумхуьруьн I-нумрадин юкьван школадин директордин заместитель Айшат Къасумовади чаз лагьайвал, и школадин кIелзавайбур патал КIирийрин школадиз ва Россидин Игит Зейнудин Батманован хинадиз мугьманвилин фин яргъалди рикIел аламукьдай якьхьа хьана. Идалайни гьейри, школайрин директорар тир Надир Тагьирова ва Зубаил Устаева гьуьрчьидин жирдай лагьайвал, Къасумхуьруьн I-нумрадин ва Россидин Игит Зейнудин Батманован тIварунихъ галай юкьван школайрин арада авай дуствилин, хванахкавилин алакьяр идалай якьупхьни давамда.

Хаирин Къасумов

Шикилда: З. Устаева ва Н. Тагьирова сада-садаз рикIел аламукьдай пишкешар гузва.

«КЮРИНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ»
(на лезгинском языке)
Тешкилатчи:Сулейман-Стальский райондин администрация
Кьилди редактор А. М. Марталиева
Редакциядин ва издателдин адрес: 368760, Къасумхуьр, СтIал Мусаибан кьуьле, 3. Телефон: 3-41-65
Печатдин кIвал
Газетдин электронный почта kizvestiya86@mail.ru

Газета зарегистрирована Южным окружным межрегиональным территориальным управлением по делам печати, телерадиовещания и средств массовых коммуникаций, регистрационный номер ПИ №10-4325 от 28.01.2002г.

Редакциядини мисалайрин авторин фикирир сад тахьун мумкин я. Мисалайрин, абур гьазвай делилрин дуьзвилин патахьай жаваб авторин чин туьд. Мисалайрин рецензиругъ ва абур ятьхьена вахкузвач.
Чап вини вахкудай вахт 15:00. Чап вини вахкана 10:30
Газетдин индексар: Йисан – 63323; Эрк йисан – 51369
Газет йиса 52 сеферда акьатна.
Гь. – И лишандик квай материалар гьалъхьидихъ чап ванвайбурув.
12+ - Йольин яшарлъанвайбур кIелдай.
Газет ООО «Типография-М» типографиядиз чапна, 368600, Дербент шегьер, С. Къурбанован кьуьле, 25. Тираж 1250. Зак. №